

Referanser: KR 44/21, KR 47/25, SKR 17/25, KR 64/25, KR 8/26

Arkivsak: 25/02089-7

Opprettelse av samisk kategorialmenighet i pitesamisk og lulesamisk språkområde

Sammendrag

I 2022 fattet Kirkemøtet et prinsippvedtak om arbeidet med kirkelig organisering. Vedtaket inkluderte et punkt som sier at samisk kirkeliv skal styrkes. Med bakgrunn i dette punktet vedtok Kirkerådet i desember 2022 å opprette et samisk utvalg for å utrede hvordan samisk kirkeliv kan styrkes. Utvalget leverte sin rapport i mars 2024, og hadde som en av sine anbefalinger å fremme en sak for Kirkemøtet om opprettelse av en pitesamisk og lulesamisk kategorialmenighet med Sør-Hålogaland biskop som tilsynsansvarlig.

Et pågående prosjekt, knyttet til lulesamisk kirkeliv, ble startet i 2021 og er et viktig forprosjekt for en permanent kategorialmenighet. Prosjektet skulle etter planen skulle avsluttes sommeren 2025. Sør-Hålogaland bispedømmeråd har besluttet å utvide prosjektperioden til våren 2026, i påvente av et vedtak i Kirkemøtet.

Kirkerådet sendte saken på høring høsten 2025, med anbefaling om at det vedtas å opprette en permanent pite- og lulesamisk kategorialmenighet på Kirkemøtet i 2026. Høringen gav en unison tilslutning til denne anbefalingen. I lys av dette fremmer Kirkerådet en sak for Kirkemøtet om å opprette en samisk menighet for pite- og lulesamisk språkområde.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler at Kirkemøtet treffer følgende vedtak:

1. Det opprettes en kategorialmenighet for samer i pitesamisk og lulesamisk språkområde. Opprettelsen trer i kraft fra den tid Kirkerådet bestemmer.
2. Kirkemøtet ber Kirkerådet fremme forslag til regler for kategorialmenigheten til Kirkemøtet i 2027.

3. Kirkemøtet ber Kirkerådet bidra til nødvendig finansiering av lulesamisk kirkelivsprosjekt inntil en permanent kategorialmenighet er etablert.

Saksorientering

1. Bakgrunn

I 2022 fattet Kirkemøtet et prinsippvedtak om arbeidet med kirkelig organisering. Vedtaket inkluderte et punkt som sier at samisk kirkeliv skal styrkes. Med bakgrunn i dette punktet vedtok Kirkerådet i desember 2022 å opprette et samisk utvalg (heretter omtalt som *Samisk utvalg*) for å utrede hvordan samisk kirkeliv kan styrkes. Samisk utvalg leverte sin rapport i mars 2024, og hadde som en av sine anbefalinger å fremme en sak for Kirkemøtet om opprettelse av en pitesamisk og lulesamisk kategorialmenighet med Sør-Hålogaland biskop som tilsynsansvarlig.

Kirkerådet mottok våren 2025 også en henvendelse fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd med anmodning om at en sak om opprettelse av en pite- og lulesamisk kategorialmenighet fremmes for Kirkemøtet i 2026.

En viktig grunn for henvendelsen er et pågående prosjekt knyttet til lulesamisk kirkeliv, som ble startet i 2021 og etter planen skulle avsluttes sommeren 2025. Dette prosjektet er en viktig premisse for å kunne opprette en permanent kategorialmenighet, og Sør-Hålogaland bispedømmeråd viste i sin henvendelse til at man ser det som avgjørende at det ikke oppstår et opphold mellom prosjektet og en permanent ordning. Bispedømmerådet har derfor besluttet å utvide prosjektperioden til våren 2026, i påvente av et vedtak i Kirkemøtet.

1.1 Pite- og lulesamers situasjon

Pitesamer er for det meste lokalisert i Salten og Bodø. Lulesamer på norsk side av grensen er særlig lokalisert mellom Saltenfjorden i sør og noe inn i Ballangen kommune i nord, med kjerneområdet i Hamarøy kommune. Dette er også den eneste kommunen med lulesamisk språk i det samiske språkforvaltningsområdet. Utover dette er det flest lulesamer i Bodø, Salten og Nord-Salten, men på lik linje med andre samiske språkgrupper er en betydelig andel pite- og lulesamer bosatt utenfor sitt tradisjonelle språkområde. Både pite- og lulesamisk språk og kultur er i dag marginalisert på norsk område i den grad at språk og identitet er alvorlig truet.

Læstadianismen er en viktig del av lulesamisk kirkeliv. Den læstadianske forsamling (de førstefødte) har flere forsamlinger innenfor det lulesamiske området.

Den norske kirke har historisk ikke lagt til rette for tilpassede tjenester for den lulesamiske befolkningen. Først i de to siste tiårene har det lulesamiske språket kommet med og blitt brukt i begrenset grad ved gudstjenester og kirkelige handlinger. Det har aldri vært, og er heller ikke i dag, lulesamiske språkkrav til kirkelig ansatte utenom prest i språkforvaltningskommunen Hamarøy. Det er heller ikke blitt brukt tolketjenester. Det samme gjelder i enda større grad for pitesamisk.

Lulesamer har hatt Det nye testamentet tilgjengelig på sitt språk siden 2003, mens pitesamene fortsatt ikke har bibeltekster tilgjengelig på eget språk. Heller ikke liturgiske tekster har vært oversatt til lulesamisk før i de senere år, og pitesamiske liturgiske tekster finnes ikke i offisiell oversettelse i norsk sammenheng. Disse gruppene har dermed vært marginalisert i kirkelig sammenheng i enda større grad enn andre samiske grupper, særlig nordsamisk.

1.2 Prosjekt om utvikling av helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv

På initiativ fra menighetene i Tysfjord og Hamarøy, ble det i 2021 igangsatt et prosjekt om utvikling av lulesamisk kirkeliv. Prosjektet ble støttet økonomisk av Kirkerådet og Sør-Hålogaland bispedømmeråd¹ og mottok dessuten økonomisk støtte fra Hamarøy kirkelige fellesråd. Prosjektet kan sees som et forprosjekt til opprettelse av en lulesamisk kategorialmenighet. Det har vært ledet av en administrativ prosjektleder – assisterende kirkeverge Kurt Solstrøm – og en kirkefaglig leder – prest i lulesamisk område Rolf Steffensen.

Prosjektet har hatt følgende målsetting, som beskrevet i prosjektbeskrivelsen:

Målet for prosjektet er å utvikle en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv som ivaretar lulesamers rett til kirkelig betjening på egne premisser, uavhengig av om de er bosatt i lulesamisk område eller andre steder i landet.

Prosjektbeskrivelsen beskriver videre hvordan prosjektet skal svare på ulike spørsmål knyttet til lulesamenes situasjon, gjennom et 4-årig forsøks- og utviklingsarbeid.

Det er i dag følgende stillinger med ansatte i prosjekt lulesamisk kirkeliv:

- Guojmmeváldiddje (tilsvarende kateket)
- Lájddistiddje (tilsvarende diakon)
- Prest i lulesamisk område
- Administrativ leder (50%)

Kirkevergen i Hamarøy har bistått prosjektet med regnskapsføring og økonomirapportering.

Opprinnelig sluttdato for prosjektet var sommeren 2025, og det er utarbeidet en foreløpig prosjektrapport som er datert 30. april 2025.² Her fremgår det at prosjektet har svart på spørsmålene i mandatet gjennom det rapporten kaller en kontekstuell og praktisk-teologisk tilnærming. Ved å søke å lytte seg inn på samiske erfaringer og perspektiver, har prosjektet avdekket spenninger mellom kirkens teologi, kosmologi og antropologi og tradisjonell samisk livsforståelse. Prosjektet har drevet teologiske studier i tilknytning til andre urfolk, særlig knyttet til bestemte tema. Blant annet har dåp og dåpssyn vært gjenstand for studier. Man har videre arbeidet mye med innredning og bruk av kirkerommet (blant annet med Norges eneste vigslede kirkegamme) og med annet liturgisk arbeid.

Trosopplæring og konfirmantarbeid har vært et annet sentralt fokusområde for prosjektet. Det har vært reflektert over den kulturelle tilknytningen til ulike tiltak innen trosopplæring, inkludert tilpasning av konfirmantundervisning til en samisk kontakt.

Prosjektet har også søkt å finne en type omsorgstjeneste som passer i en samisk sammenheng. Det viktigste enkelttiltaket er blitt kalt «Trakk og snakk», med utgangspunkt i det lulesamiske begrepet «bierggit». Det har også vært drevet

¹ Sak KR 44/21.

² Prosjektledelsen har i august 2025 meddelt at den foreløpige rapporten innholdsmessig også er å anse som endelig, med unntak av regnskap for prosjektet, som vil bli levert i ettertid.

sorgarbeid med utgangspunkt i bierggit. Det har dessuten vært fokus på omsorg for naturen og skaperverket.

Samlet sett peker prosjektrapporten på at det i prosjektperioden har skjedd en økende etterspørsel etter kirkelige tjenester, særlig kirkelige handlinger, med innhold og språk på lulesamisk. Prosjektgruppen har opparbeidet seg kunnskaper og erfaringer om det å være kirke i en (lule-)samisk kontekst, som vil være nyttige dersom det etableres en mer permanent organisering av lulesamisk kirkeliv.

Rapporten beretter også om noe lokal motstand knyttet til bruken av samisk språk og andre tradisjonelle elementer. Det blir ikke sagt noe nærmere om omfanget av og konteksten for slik motstand. Størstedelen av samene i Tysfjord har tradisjonelt hatt nær tilknytning til den læstadianske vekkelsen, som blir omtalt med forståelse i rapporten, og hvor særlig læstadiansk dåpsteologi blir omtalt i positive vendinger. Det går i liten grad frem på hvilke måter og i hvilken grad prosjektet har vært i kontakt og dialog med de læstadianske forsamlingene. Rapporten slår fast at den læstadianske forsamlingen var motstander av den samiske oppvåkningen på 1970-tallet, men det er ikke opplyst om og eventuelt i hvilken grad motstanden mot det samiske er knyttet til den læstadianske forsamlingen i dag.

Prosjektet skulle etter planen avsluttes sommeren 2025, men både prosjektet selv og bispedømmerådet har sett verdien av en kontinuitet i arbeidet. Gjennom en ekstrabevilgning fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd er det derfor videreført til våren 2026 i påvente av en avklaring i Kirkemøtet.

1.3 Kategorialmenigheter i Den norske kirke

I kirkeordning for Den norske kirke heter det i § 3: «Særskilt ordning for kategorialmenigheter (...) fastsettes av Kirkemøtet.»

Medlemskap i en kategorialmenighet innebærer at den enkelte fortsetter å ha tilhørighet til sin lokale soknemenighet og kan delta i valg, samt er valgbar, til menighetsrådet i bostedssoknet. I tillegg kan man melde seg inn i en kategorialmenighet dersom man oppfyller visse kriterier som viser at man tilhører en aktuell gruppe/kategori. Medlemmer i en kategorialmenighet vil da også få stemmerett ved valg av kategorialmenighetens menighetsråd.

Det er i dag to typer kategorialmenigheter i Den norske kirke. Den første typen er organisert i Døvekirken, som har åtte menigheter som dekker hele landet. Døvemenighetene har en nasjonal overbygning, for tiden i form av Døves kirkeråd og en døveprost. Døvemenighetene har utviklet seg over svært lang tid fra en ordning der virksomheten var organisert rundt en døveprest som virket i sitt distrikt, til en ordning med menigheter ledet av et lokalt menighetsråd. Døvemenighetene har et felles regelverk.

Den andre typen kategorialmenighet består i dag av én menighet; Saemien Áálmege (samisk menighet i sørsamisk språkområde). Denne menigheten ble opprettet av Kirkemøtet i 2015, etter at den først var etablert som en prøveordning fra 2009. Saemien Áálmege fungerer som et nettverk som knytter sammen sørsamer som bor spredt over et stort geografisk område. Menigheten har en stab som består av prest, diakon, undervisningsmedarbeider og en daglig leder for menighetsrådet. Staben i

Saemien Áálmege er i dag ansatt i Nidaros bispedømme, som også står for finansieringen.

2. Forslag om kategorialmenighet for pite- og lulesamer

Samisk utvalg, som leverte sin utredning i mars 2024, foreslår å opprette en kategorialmenighet for lulesamisk og pitesamisk språkområde. Utvalget uttrykker enkelte motforestillinger mot en slik organisering av kirkelivet, bl.a. at det kan bety at lokalmenighetene tar mindre ansvar for samisk kirkeliv. På den andre siden mener utvalget at en kategorialmenighet også kan fungere som en ressurs. Det fremheves også at kirkelivsprosjektet i Hamarøy har vært viktig for å berede grunnen for en permanent ordning. I utdyping av forslaget og konsekvensene av det, sier utredningen:

Utvalget foreslår at det etableres en kategorialmenighet i lulesamisk og pitesamisk språkområde. (...) I likhet med kategorialmenigheten i sørsamisk område, som omfatter alle samer som er bosatt i eller med tilknytning til det sørsamiske språkområdet, bør en kategorialmenighet i lulesamisk og pitesamisk språkområde kunne omfatte alle samer som er bosatt i eller med tilknytning til de språkområdene.

Utvalget foreslår videre at den nye menigheten skal ha samme bemanning og struktur som Saemien Áálmege, dvs. fire ansatte³ og et menighetsråd med fem faste medlemmer.

Forslaget fra Samisk utvalg er fulgt opp av Sør-Hålogaland bispedømmeråd, som er ansvarlig for oppfølgingen av lulesamisk kirkelivsprosjekt og har fulgt det tett. Bispedømmerådets vurdering er at prosjektet har avdekket et stort behov for en egen kategorialmenighet som ramme for arbeidet med lulesamisk kirkeliv innenfor Den norske kirke. Bispedømmerådet skriver i henvendelsen til Kirkerådet:

[S]iden oppstarten av prosjektet i 2021 [har det] vært en betydelig økning i antall forespørsler etter kirkelige tjenester med samisk innhold og språk. Det gjelder både dåp, begravelser, vielser og konfirmasjon. Spesielt interessant er det at det stadig oftere ytres ønske om større samisk medvirkning slik at rommet for den samiske tros- og livsforståelsen blir større. Bispedømmerådet påpeker at en framtidig lulesamisk kategorialmenighet vil sikre at lulesamer, uavhengig av bosted, kan delta i alle sider av lulesamisk kirkeliv uten å måtte gi avkall på retten til selvbestemmelse og selvrepresentasjon.

Bispedømmerådet skriver videre:

Situasjonen for pitesamer, enten de er bosatt i det tradisjonelle pitesamiske området eller andre steder, er ikke annerledes enn for lulesamer. Gjennom samtaler med daglig leder for den pitesamiske stiftelsen Sállto bidumsáme guovdátj, Stig Morten Kristensen, er det etablert et samarbeid mellom de to språkområdene som vil innebære at en framtidig lulesamisk kategorialmenighet også vil inkludere pitesamene. Det betyr at det nå jobbes for å få etablert en pite-, og lulesamisk kategorialmenighet. Språklig og kulturelt er det mye som forener og ligger til rette for et godt samarbeid mellom de to språkgruppene.

³ 3,5 stilling

En viktig uttalt begrunnelse for å opprette en kategorialmenighet for pite- og lulesamer nå er behovet for samisk med- og selvbestemmelse, noe som er knyttet til forståelsen av urfolksrettigheter. Bispedømmerrådet peker på at den nåværende valgordningen til menighetsråd ikke kan sikre samisk selvrepresentasjon og (tilstrekkelig) medbestemmelse i menighetsrådet, og at dette er i konflikt med demokratiske prinsipper og urfolksrettigheter. Videre vil en kategorialmenighet kunne betjene pite- og lulesamer som lever spredt utenfor kjerneområdet. Saemien Åålmege er fremhevet som et forbilde

Lulesamisk kirkelivsprosjekt har også gjort et viktig arbeid for å berede grunnen for en kategorialmenighet. Bispedømmerrådet peker på at det er en risiko for at mange av de resultatene som prosjektet har drevet frem, kan forsvinne dersom det blir et opphold i virksomheten før den eventuelt kan gjøres permanent.

Kirkerådet behandlet saken i sitt møte 18.-19. september 2025, i forlengelse av sak om styrking av samisk kirkeliv, og besluttet å sende ut et høringsnotat med høringsfrist 21. november 2025.

3. Høring

Kirkerådet sendte saken til alle bispedømmerråd, de teologiske lærestedene, berørte arbeidstakerorganisasjoner og berørte menighets- og fellesråd og kommuner, samt samiske organisasjoner og organer.

Innen fristen mottok Kirkerådet 35 høringssvar, deriblant fra samtlige bispedømmerråd og Sør-Hålogaland biskop. 15 av høringsinstansene har tilhørighet til Sør-Hålogaland bispedømme. Fullstendig oversikt over høringssvar kan finnes på: www.kirken.no/høringer.

3.1 Forslagene i høringsnotatet

I høringsnotatet hadde Kirkerådet en gjennomgang av rapporten fra prosjektet om lulesamisk kirkeliv og kommenterte at kirkelivprosjektet er lokalt forankret og drevet frem, og har gjort en viktig innsats for å dokumentere de kirkelige og kulturelle forholdene for lulesamer. Prosjektet, med tilslutning fra Sør-Hålogaland bispedømmerråd og Samisk utvalg, har konkludert med at den beste løsningen for å sikre samisk selvrepresentasjon, som dreier seg om med- og selvbestemmelse, er opprettelse av en lulesamisk kategorialmenighet. Den samme argumentasjonen er gjort gjeldende for pitesamene, selv om de ikke har vært gjenstand for et tilsvarende prosjekt.

Prosjektet har vist at en kategorialmenighet vil kunne ivareta pite- og lulesamers behov på en god måte. Samtidig er det sider ved en slik opprettelse som er mindre belyst i prosjektrapporten. Kirkerådet pekte på at lulesamene, selv om en stor del av dem er bosatt andre steder, er konsentrert rundt Hamarøy og i særdeleshet Drag og Helland sokn. Opprettelse av en kategorialmenighet vil dermed kunne skape en dobbel struktur lokalt. I høringsnotatet stilte Kirkerådet noen nærmere spørsmål: Hvilke konsekvenser har dette for lokalkirken i Hamarøy? Og hvilken tilslutning har en kategorialmenighet i den læstadianske forsamlingen, som er medlemmer av Den norske kirke, selv om de har en sterk tilknytning til det læstadianske fellesskapet? Hvor stor oppslutning har en kategorialmenighet generelt blant lulesamene og pitesamene, selv om det er sagt noe om økt etterspørsel etter tjenester? Dette er

spørsmål som i liten grad er belyst i prosjektet, og Kirkerådet pekte på at høringen ville kunne bidra til å gi svar.

Et annet moment som er fremhevet i prosjektrapporten er spørsmålet om samisk selvbestemmelse og selvrepresentasjon i kirkedemokratiet, særlig lokalt. Prosjektet beskriver det som problematisk at lulesamer ikke er sikret representasjon i menighetsrådet under dagens valgordning. Kirkerådet pekte her på at det i dag generelt ikke er mulig å sikre bestemte grupper plass i menighetsrådet, enten det er på grunnlag av kjønn, alder eller teologiske- og kirkepolitiske standpunkt. Så lenge det er én liste, er det velgerne som avgjør dette gjennom valg. Det er likevel mulig å stille opp flere lister, noe som vil gi representasjon dersom listen får oppslutning. Det finnes også eksempler på at en slik ordning praktiseres ved menighetsrådsvalg. Som alternativ til en egen kategorialmenighet, er likevel en slik ordning neppe tilstrekkelig

En kategorialmenighet vil også kunne ha en egen stab med faste stillinger som kan ivareta behov for kirkelig betjening på samisk så vel som det samiske perspektivet.

Kirkerådet konkluderte derfor i høringsnotatet med at det vil være tjenlig å opprette en egen pite- og lulesamisk kategorialmenighet, fortrinnsvis lokalisert i Hamarøy.

Kirkerådet fremholdt videre i høringsnotatet at det ville være nærliggende å bruke Saemien Åålmege som et mønster dersom det skal opprettes en pite- og lulesamisk kategorialmenighet.

3.2 Høringsinstansenes syn

På hovedspørsmålet om tilslutning til å opprette en ny kategorialmenighet svarte samtlige høringsinstanser bekreftende. Noen få har likevel modifisert svaret på ulike vis.

Tunsberg bispedømmeråd setter som forutsetninger at ordningen sees som en integrert del av Den norske kirkes helhetlige forsoningsarbeid, at det utvikles tydelige samarbeidsformer med lokalmenigheter og bispedømmer og at finansiering, organisering og teologisk forankring avklares før endelig etablering.

Samisk kirkeråd peker på at den nye menigheten bør organiseres etter samme prinsipper som Saemien Åålmege både hva angår navn og innretning av medlemskapskriterier, bl.a. for å unngå kompleksitet i kirkelige valg. Rådet skriver videre:

Det er viktig at en ny kategorialmenighet har sitt hovedfokus på utvikling av samisk kirkeliv, og ikke blir et administrativt høringsorgan. Det skal fortsatt være bispedømmenes ansvar å ivareta administrative og strukturelle oppgaver som omfatter samisk kirkeliv, på et overordnet, regionalt plan. Bispedømmene skal også arbeide strukturert og strategisk med samisk kirkeliv i alle menigheter i sitt bispedømme, uavhengig av en kategorialmenighet.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd ser det som verdifullt at initiativet er lokalt forankret, men peker på at det like fullt må foreligge en grundig evaluering av prøveprosjektet. Evalueringen må kunne gi et svar på om grunnlaget for en

kategorialmenighet er til stede med hensyn til å finne egnet personell og å unngå at det går utover de lokale menighetene. Rådet skriver:

Hvis [kategorialmenigheten] lokaliseres til Drag må det foreligge tydelige avtaler med lokalmenigheten slik at samisk kirkeliv ikke svekkes på lokalt menighetsplan og skyves videre til kategorialmenigheten. Det bør heller ikke være en permanent løsning allerede nå. En prøvetid på noen år med evaluering av virkning vil være passende. En kategorialmenighet bør ha sterk forankring i samiske miljøer for å sikre sin egen legitimitet. Hvordan er forholdet til den læstadianske bevegelsen i Tysfjord? Det vil være vesentlig å få dem med på laget dersom en løsning med kategorialmenighet skal lykkes. Man bør bruke tid på å finne ut om en kategorialmenighet er den eneste måten å styrke samisk kirkeliv i Sør-Hålogaland på. Hva er den mest hensiktsmessige modellen for å oppnå målet om styrket betjening og økt kompetanse i menighetene?

Kirkerådet stilte også noen oppfølgingsspørsmål som ble besvart av det store flertall av høringsinstansene. På spørsmålet: *Hvilke behov kan en ny kategorialmenighet dekke*, delte svarene seg i mer politisk-kulturelle og mer praktiske behov. Den første av disse gruppene var dominerende. Et stort flertall av høringsinstansene har pekt på at en kategorialmenighet for pite- og lulesamer vil bidra til å styrke samisk selvbestemmelse. Mange mener også en kategorialmenighet vil bidra til arbeidet med forsoning, og knytter forslaget om slik menighet til Sannhets- og forsoningsutvalgets rapport og mer spesifikt til Kirkemøtets handlingsplan for sannhet og forsoning. I mange av høringssvarene er dette det klart viktigste momentet for å si noe om behov. Flere høringsinstanser peker også på at det kan gi pite- og lulesamer større innflytelse over liturgier og teologi.

Av mer praktiske begrunnelser blir nevnt muligheten for kirkelig betjening for pite- og lulesamer på egne premisser, uavhengig av bosted. Det gjelder gudstjenester og kirkelige handlinger, men også kirkelig undervisning, eldrearbeid og diakoni generelt. Menigheten kan bidra til å opprettholde og revitalisere samisk identitet. Flere høringssvar nevner også at en kategorialmenighet kan være en ressurs for lokalmenigheter på disse områdene.

Kirkerådet stilte også spørsmålet: *Kan disse behovene dekkes på andre måter enn ved å opprette en kategorialmenighet – i så fall hvordan?* Et stort flertall av høringsinstansene avviser dette, enten med et uttalt nei eller ved å peke på at det er vanskelig å se andre fullgode alternativ. Noen få høringsinstanser nevner mulige alternativer.

Samisk kirkeråd, sier innledningsvis at det er vanskelig å se for seg én fullgod alternativ løsning, men nevner som en mulighet å utvikle samisk kirkeliv innenfor eksisterende strukturer, eventuelt med etablering av et samisk kirkelig nettverk som sikrer samarbeid og felles utvikling. Rådet nevner også som en mulighet en utredning som undersøker mulighet for utvidelse av den eksisterende Saemien Åålmege til å inkludere pite- og lulesamiske språkområder.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd foreslår som et alternativ å styrke staben i Drag menighet og gi dem et særskilt ansvar for samisk kirkeliv i lule- og pitesamisk område, eventuelt å sette ned et ressurs-team som ikke er knyttet til en spesifikk menighet, men som er forankret i bispedømmerådets administrasjon. Nord-

Hålogaland bispedømmeråd begrunner dette med at det da kan være en mer fleksibel modell. En annen mulighet som nevnes er å utvide sørsamisk kategorialmenighet, som kan «styrke det allsamiske perspektivet innenfor samisk kirkeliv».

3.3 Kirkerådets vurdering

Kirkerådet konstaterer at det var en enstemmig tilslutning fra høringsinstansene til å opprette en ny kategorialmenighet. Noen få høringssvar uttrykker enkelte betenkeligheter ved ordningen, uten at det påvirker den endelige konklusjon.

Kirkerådet har også merket seg at det er to typer begrunnelser for en kategorialmenighet. Mange av høringssvarene nevner at en slik menighet vil kunne gi et bedre kirkelig tilbud til den pite- og lulesamiske befolkningen på flere områder, men hovedtyngden av høringsinstansene begrunner svarene sine med at en egen kategorialmenighet vil gi pite- og lulesamer større rettigheter og større selvbestemmelse i kirken. Den vil slik bli oppfattet som et konstruktivt tiltak i den pågående forsoningsprosessen mellom samene og Den norske kirke.

Samisk kirkeråd har kommentert at det er viktig at en ny kategorialmenighet har sitt hovedfokus på utvikling av samisk kirkeliv, mens bispedømmene fortsatt må ha ansvar for å ivareta administrative og strukturelle oppgaver for alle menighetene. Kirkerådet slutter seg til dette synspunktet, og vil understreke at en menighet primært er til for å kunne gi medlemmene et kristent fellesskap med tilbud om gudstjenester, kirkelige handlinger, trosopplæring og diakonale tiltak som samsvarer med deres egen kultur og språk. Ved at dette tilbudet er organisert i en kategorialmenighet, vil det også gi en selvbestemmelse for de som er tilsluttet menigheten og den vil potensielt være en representativ størrelse for alt pite- og lulesamisk kirkeliv.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd peker på at andre måter å organisere en kirkelig betjening av pite- og lulesamer kan være mer fleksible og bærekraftige enn å opprette en kategorialmenighet. Kirkerådet har forståelse for denne argumentasjonen, men legger avgjørende vekt på det tydelige signalet både fra samisk utvalg og prosjektrapporten og fra et bredt flertall av høringsinstansene, om at en kategorialmenighet også vil fungere som et organ for samisk selvbestemmelse. Kirkerådet er heller ikke enig med Nord-Hålogaland bispedømmeråd i at en kategorialmenighet ikke bør opprettes permanent før det er gjort en mer grundig evaluering og enkelte lokale forhold er bedre dokumentert. Høringssvarene fra Hamarøy menighetsråd og Hamarøy kommune viser til at det lokale kirkelivsprosjektet gir et godt grunnlag for en permanent ordning.

Kirkerådet er videre enig med Samisk kirkeråd i at det bør sikres like ordninger for samiske kategorialmenigheter. Saemien Åålmege er i dag regulert gjennom egne *regler om ordning for Saemien Åålmege*. Ved en opprettelse av ytterligere en samisk kategorialmenighet, mener Kirkerådet det beste vil være at det innføres en parallell eller felles regulering av begge disse menighetene. En viktig begrunnelse for dette er å unngå en større kompleksitet knyttet til gjennomføring av kirkelige valg, ved at det blir like ordninger for gjennomføringen av valgene i samiske kategorialmenigheter.

Kirkerådet konkluderer etter dette med å foreslå at det blir opprettet en kategorialmenighet for samer i pitesamisk og lulesamisk område. Forslag om nærmere regelverk for menigheten vil Kirkerådet komme tilbake til på et senere tidspunkt. Det innebærer at det vil gå en stund før en kategorialmenighet formelt kan opprettes. Før dette kan skje må regelverk og andre rammebetingelser være på plass, og det må gjennomføres valg til et menighetsråd. Av praktiske grunner vil en slik opprettelse enklest skje i forbindelse med et årsskifte. Derfor er det antagelig lite realistisk at en opprettelse kan skje før 1.1.2028. Når det likevel foreslås at Kirkemøtet treffer et prinsippvedtak om saken allerede nå, er det for å skape trygghet rundt den videre prosessen med å utvikle pite- og lulesamisk kirkeliv. Denne prosessen kan videreføres med utgangspunkt i dagens lulesamiske kirkelivsprosjekt, som nå er godt etablert, og som vil være grunnlaget for arbeidet med en menighetsdannelse. Det vil være naturlig at prosjektet utvider perspektivet til å også ivareta pitesamene, slik det allerede er i gang med.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Opprettelse av en ny kategorialmenighet vil medføre behov for å opprette en fast prestestilling for pite- og lulesamiske områder, i tillegg til stillinger innenfor diakoni og kirkelig undervisning. Det vil også være behov for en administrativ ressurs, samt for tjenester innen kirkemusikk. Staben i Saemien Åålmege består i dag av 3,7 årsverk, hvor deler av stillingsressursen er dekket av Nidaros bispedømmeråd. Prosjektet for lulesamisk kirkeliv har fire medarbeidere i til sammen 3,5 årsverk. Det er nærliggende at en kategorialmenighet for pite- og lulesamiske områder får en noe tilsvarende bemanning. Det kan legges til at dagens faglige prosjektleder kombinerer denne stillingen med soknepreststillingen i Drag og Helland sokn. Dette tilsvarer omkring 3,5 til 5 millioner kroner i lønn hvert år, inklusive driftskostnader.

Når det gjelder hvem som skal være arbeidsgiver for de ulike medarbeiderne, mener Kirkerådet det er mest nærliggende å ta utgangspunkt i dagens ordning for Saemien Åålmege, der staben er ansatt av Nidaros bispedømmeråd. Alle medarbeiderne vil da være ansatt i rettssubjektet Den norske kirke ved Sør-Hålogaland bispedømmeråd.

Opprettelse av en kategorialmenighet innebærer også at det må tilrettelegges for registrering av kategorialmenighetens medlemmer i Den norske kirkes medlemsregister. Det må også legges til rette for eget valg av menighetsråd. Dette krever et visst administrativt merarbeid.

Et vedtak om å opprette en permanent kategorialmenighet betyr at dagens lulesamiske kirkelivsprosjekt som er lokalisert i Drag og Helland i Hamarøy kommune, kan betraktes som et forprosjekt og en tilrettelegger for den nye menigheten. Prosjektet hadde opprinnelig en kostnadsramme på 2,8 mill. kroner over fire år, hvor Kirkerådet bidro med 2 mill., Sør-Hålogaland bispedømmeråd med 600 000 og Hamarøy kirkelige fellesråd med 200 000. Prosjektet skulle vært avsluttet sommeren 2025, men er videreført frem til våren 2026 med finansiering fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd. Dersom det skal kunne videreføres frem til opprettelsen av en permanent menighet, vil det kreve videre finansiering.